

ELLEN DE BOT
EN ELSA KLEINE

TEKSTBOEK

ÅRET RUNT

BASISCURSUS
ZWEEDS

uitgeverij
coutinho

Året runt – Basiscursus Zweeds bestaat uit:

- Tekstboek
- Oefenboek
- Onlinemateriaal (www.coutinho.nl/aretrunt)

www.coutinho.nl/aretrunt

Je kunt aan de slag met het online studiemateriaal bij dit boek. Dit materiaal bestaat uit extra oefeningen, audiomateriaal, kwartaaltoetsen, woordenlijsten, antwoorden en links.

© 2020 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor de readerregeling kan men zich wenden tot Stichting UvO (Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, www.stichting-uvo.nl). Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in knipselkranten dient men contact op te nemen met Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, www.stichting-pro.nl).

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Omslag: Buro Brouns, Utrecht

Geluid: KlankTank, Utrecht

Spreekers: Åke Danielson, Angelica Sundin, Anna Trap, Fredrik Karlsson

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

De personen op de foto's komen niet in de tekst voor en hebben geen relatie met hetgeen in de tekst wordt beschreven, tenzij het anders vermeld is.

ISBN 978 90 469 0700 9

NUR 630

Voorwoord

Er bestaan al veel goede methodes om Zweeds te leren. Kunnen wij nog iets toevoegen? Ja, is ons gebleken. Door de jaren heen gaven veel van onze cursisten aan dat ze graag een communicatieve methode wilden, met uitleg in het Nederlands. En natuurlijk een methode waarin je als cursist alle vaardigheden ontwikkelt die je nodig hebt bij het leren van een taal, en informatie krijgt over het land zelf.

Met deze uitgangspunten in gedachten hebben we een tekstboek, oefenboek en online materiaal geschreven. Het tekstboek is vooral voor klas-sikaal gebruik, terwijl het oefenboek en het online materiaal bij uitstek geschikt zijn om thuis te gebruiken. Doordat de uitleg in het Nederlands is geschreven, is deze basiscursus ook geschikt voor zelfstudie.

Deze methode was niet geworden wat ze nu is zonder de steun en het advies van de medewerkers van uitgeverij Coutinho. We hebben veel gehad aan het intensieve overleg en hun niet-aflatende meedenken. Onze dank gaat ook uit naar familieleden en vrienden voor hun geduld, hun ondersteuning en het aanhoren van ons denkwerk tijdens het schrijven van dit boek. *Tack så mycket!*

Tot slot hopen we dat iedereen vooral heel veel plezier beleeft aan deze basiscursus Zweeds. Voor elke cursist geldt: of je de taal nu wilt leren uit praktische noodzaak of uit hobbymatige interesse, met het doorwerken van deze methode leg je een stevige basis, die je de kans geeft om de taal, de inwoners en de cultuur van Zweden verder te gaan ontdekken. We wensen je een leerzame reis. *Trevlig resa!*

Ellen de Bot & Elsa Kleine
januari 2020

Inhoudsopgave

Hoe gebruik je Året runt?	13
Klassentaal	20
Klara, färdiga ... Uttal!	21
Alfabetet Het alfabet	21
Lång eller kort? Lang of kort?	22
Vokaler Klinkers	24
Konsonanter Medeklinkers	30
Reduktioner Het weglaten van klanken	37
Betoning Klemtoon	42
Kapitel 1 Januari	44
Kunnen	
▪ iemand begroeten	47
▪ iets over jezelf vertellen	47, 55
▪ vragen stellen	53
Kennen	
▪ verb in <i>presens</i>	47
▪ woordvolgorde in een hoofdzin, vraagzin en ontkennende hoofdzin	49, 52, 54
▪ <i>subjektspronomen</i>	51
▪ räkneord: grundtal	55
▪ klockan : de klok	56
▪ <i>substantiv: obestämd en bestämd form singular en artikel</i>	60
▪ <i>prepositioner</i>	61
Cultuur	
▪ januari: ett nytt år börjar	58
▪ fredagsmys	62

Kapitel 2 Februari 66

Kunnen

- vertellen over je dagindeling 70
- plannen maken 76
- een recept lezen 83

Kennen

- dagen van de week 68
- woordvolgorde (tijd of plaats in het *fundament*) 70
- tijdsuitdrukkingen 70
- *hjälpverb* 73
- *verb in infinitiv* 73
- *demonstrativt pronomen* 77
- *verb in imperativ* 82
- *substantiv: obestämd form plural* 86

Cultuur

- vastentijd en *semlor* 80
- *vabruari* 88

Kapitel 3 Mars 90

Kunnen

- praten over je dagelijks leven 93
- vertellen waar je wel en niet van houdt 95
- praten over je plannen 97
- vertellen over je familie of mensen die je kent 104

Kennen

- *adverb för frekvens* 94
- *gilla (att)* 95
- *verb in presens futurum* 96
- *adjektiv* 100
- *objektspronomen* 104
- *relativt pronomen 'som'* 104

Cultuur

- *fika* 98
- *våffeldagen* 102
- *påsk* 105

Kapitel 4 April 108

Kunnen

- vaste zinnen gebruiken bij het winkelen 112
- kleding beschrijven 116
- praten over het weer 125

Kennen

- *adjektiv*: kleuren 115
- *verb in preteritum* 119
- *dåtidssadverb* 121
- *possessivt pronomen* 122
- *indefinit pronomen* 127

Cultuur

- *aprilskämt* 110
- *Valborg* 118

Kapitel 5 Maj 130

Kunnen

- de weg vragen 139
- de datum benoemen 143
- boodschappen doen 144, 145

Kennen

- *verb in presens perfekt* 134, 135
- *räkneord: ordningstal* 142
- *substantiv: bestämd form plural* 146, 147
- *förpackningar* 148
- *adverb för position/destination* 151
- *komparation* 152

Cultuur

- *första maj* 132
- *Kristi himmelsfärdsdag* 137

Kapitel 6 Juni 156

Kunnen

- praten over de toekomst 167
- praten over je familie 173
- personen beschrijven 173, 176

Kennen

- *prepositioner* 159
- *verb: gå en åka* 160
- *getallen als substantiv* 161
- *hjälpverb: borde, behöver (+ inte), hinner, orkar, slipper* 166
- *futurum* 167

Cultuur

- *nationaldagen* 163
- *midsommar* 169
- *vett och etikett* 177

Kapitel 7 Juli 180

Kunnen

- *praten over je vakantieplannen* 189, 190
- *plaatsen herkennen op de kaart van Zweden* 188, 189
- *informatie over Zweden lezen en begrijpen* 186, 192

Kennen

- *också/inte heller* 183
- *konjunktioner* 184
- *lite/få, mycket/många* 193
- *gebruik van obestämd en bestämd artikel in specifieke context* 197

Cultuur

- *allmansrätten* 185
- *landskap* 192
- *nationalparker* 195

Kapitel 8 Augusti 200

Kunnen

- *praten over (Zweeds) eten* 214
- *overleggen en je mening geven* 204, 219

Kennen

- *tänka, tycka, tro* 203
- *infinitiv met of zonder att* 204
- *nutidsadverb + presens perfekt; dåtidsadverb + preteritum* 207
- *BIFF-regeln* 217

Cultuur	
▪ kräftskiva	202
▪ kolonilott	210
▪ husmanskost	212
▪ surströmmingsdagen	214

Kapitel 9 September 220

Kunnen	
▪ een telefoongesprek voeren	224
▪ praten over computers en IT	230
▪ iets omschrijven waarvan je het woord niet kent	239, 240

Kennen	
▪ <i>indirekt tal</i>	226
▪ <i>subjunktioner</i> : innan, medan, efter att, sedan, trots att, även om, för att	237
▪ <i>relativa bisatser</i> met när/som/där	240

Cultuur	
▪ Medelsvensson	231
▪ svenska skolsystemet	236
▪ mickelsmäss	238
▪ allmoge	239

Kapitel 10 Oktober 242

Kunnen	
▪ wonen: huizen en huisindeling	249
▪ praten over inrichting	258, 260

Kennen	
▪ <i>subjunktioner</i> : för att, utan att, genom att	246
▪ <i>reflexiva possessiva pronomen</i>	251
▪ <i>rumsprepositioner</i>	254
▪ <i>positionsverb</i>	255

Cultuur	
▪ Ikea	257
▪ Alla helgons dag	261

Kapitel 11 November	266
Kunnen	
▪ lichaamsdelen benoemen	268, 269
▪ een gesprek voeren bij de huisarts	270, 276
▪ praten over ziekte en gezondheid	276
▪ praten over je verjaardag	283
Kennen	
▪ <i>sitter och ...</i>	271
▪ <i>adverb</i>	272
▪ <i>ser ... ut</i>	272
▪ <i>jämförelser</i>	279
Cultuur	
▪ <i>advent och julskyltning</i>	277
▪ <i>fylla år i Sverige</i>	281
 Kapitel 12 December	 284
Kunnen	
▪ complimenten geven	298
▪ reflecteren op het afgelopen jaar	303
Kennen	
▪ <i>adjektiv bestämd form</i>	287
▪ <i>kortsvar</i>	293
▪ <i>ange frekvens (tidsprepositioner)</i>	294
▪ <i>utrop</i>	297
Cultuur	
▪ <i>Nobeldagen</i>	288
▪ <i>Lucia</i>	290
▪ <i>jul</i>	299
 Materiaal voor cursist A (Hoofdstuk 9, oefening 12)	 304
 Lijst van grammaticale termen en voorbeelden	 305
 Materiaal voor cursist B (Hoofdstuk 9, oefening 12)	 308
 Illustratieverantwoording	 309
 Over de auteurs	 311

Hoe gebruik je *Året runt*?

Välkommen till Sverige! Welkom in Zweden!

Zweeds leren? **Kul!** Met *Året runt – Basiskursus Zweeds* leer je Zweeds tot en met A2-niveau van het Europese referentiekader (ERK). Na afronden van de cursus kun je:

- eenvoudige teksten lezen en begrijpen, zoals folders, eenvoudige artikelen en persoonlijke brieven en tevens noodzakelijke informatie vinden in bijvoorbeeld dienstregelingen;
- gesproken tekst begrijpen die direct van persoonlijk belang is, bijvoorbeeld over jezelf en familie, dagelijks leven en werk en daarnaast belangrijke informatie uit gesproken, eenvoudige berichten halen, zoals een aankondiging;
- communiceren en informatie uitwisselen over vertrouwde onderwerpen en activiteiten en daarnaast korte sociale gesprekken voeren en zaken beschrijven, denk aan eenvoudige en alledaagse zaken, zoals boodschappen, hobby's en interesses, werk of studie, familie, wonen, weer en verkeer;
- korte, eenvoudige berichten schrijven, zoals een notitie, e-mail of appje, of een persoonlijke brief.

In deze methode volg je de fictieve familie Van Dam. Annemarie van Dam is voor haar werk als architect naar het Zweedse Nyköping verhuisd. Haar gezinsleden zijn meegegaan en gaan nu in Zweden naar het werk en naar school. Ze ontmoeten nieuwe mensen en worden ondergedompeld in het Zweedse leven. Wat maken ze allemaal mee? In *Året runt* volg je de vier gezinsleden van maand tot maand.

Overzicht van het materiaal

Året runt – Basiskursus Zweeds bestaat uit een tekstboek, een oefenboek en online materiaal.

Het tekstboek is in eerste instantie bedoeld voor gebruik in de les met een docent en medecursisten. Het oefenboek en het online materiaal kun je zelfstandig doorwerken.

Året runt is geschikt voor zelfstudie, maar je kunt dan niet alle opdrachten in het tekstboek doen.

Året runt: tekstboek

Het tekstboek is je leidraad. Het stuurt je van passief naar actief gebruik van de taal en nodigt je uit om je kennis meteen toe te passen. Het tekstboek volgt de maanden van het jaar **året runt**, van januari (hoofdstuk 1) tot en met december (hoofdstuk 12).

Stapsgewijs bouw je je kennis van het Zweeds op en word je uitgedaagd deze direct in communicatieve opdrachten te gebruiken. Naarmate de cursus vordert, zul je steeds meer instructie in het Zweeds tegenkomen. In het begin een enkel woord of een zinsnede, aan het eind is de instructie bijna volledig in het Zweeds.

Dialogen, teksten en cultuurkaders en de bijbehorende verwerkingsopdrachten zijn afgestemd op de onderwerpen van die maand. Zo leer je in elk hoofdstuk aspecten kennen van de Zweedse cultuur.

Voorin het tekstboek vind je klassentaal die je in de les kunt gebruiken zodat je Zweedse communicatie direct toepast, gevolgd door uitleg van het Zweedse alfabet en de uitspraak. In de daaropvolgende hoofdstukken komt elk van de taalfuncties aan bod: lezen, luisteren, spreken en schrijven. De hoofdstukken zijn opgebouwd rond een aantal vaste elementen:

EEN INTRODUCTIEOPDRACHT

Om je voorkennis te activeren.

SPREEKOPDRACHTEN

De spreekopdrachten zijn meestal in tweetallen, soms zijn ze met meer personen of de hele groep.

Jobba i par. Titta på kartan över Sverige. I vilka städer eller områden har du redan varit? Vilka skulle du vilja se? Vilka platser i Sverige skulle du rekommendera för andra?

Prata med varandra och använd följande fraser:

- Jag har varit i/på ...
- ... är en vacker/trevlig stad
- ... är ett vackert område.
- Har du besökt ...?
- Jag kan rekommendera ...
- Jag skulle vilja se ...
- Vad tycker du?
- Var har du varit?

WOORDENSCHAT

REA

Tijdens de uitverkoop (REA) is het druk in de winkels. Vaste zinnen die in winkels veel gebruikt worden, zijn:

Försäljaren

Vad får det vara?

Kan jag hjälpa (dig/er) (till)?

Vi har den/det/de här till exempel.

Jag kan rekommendera ...

Vilken storlek har du?

Kund

Jag behöver ...

Jag letar efter ...

Kan jag prova?

Var finns provrummet?

Jag har storlek 42.

De woordenschat vind je in aparte kaders met woorden, korte zinnen of vaste uitdrukkingen, maar leer je bijvoorbeeld ook door woord en beeld te combineren.

10

Kombinera bilderna med rätt ord.

Välj mellan: smultron ▪ köttbullar ▪ falukorv ▪ sill ▪ vete ▪ lingonbär ▪ räg ▪ lax ▪ knäckebröd

DIALOGEN EN LEESTEKSTEN

In de dialogen en leesteksten zitten vaak elementen die terugkomen in de grammatica. De dialogen en leesteksten zijn ook te beluisteren. Je vindt de bestanden op de website.

Vid klossen

Lasse: Hejsan! Är det du som kommer från Holland?
 Bart: Ja, det stämmer. Bart heter jag.
 Lasse: Välkommen i Nyköping! Jag heter Lasse. Trivs du här?
 Bart: Jodå, ganska bra faktiskt, tack. Skolan är okej och jag spelar fotboll här i stan.
 Lasse: Jaha! Gillar du hockey också? Nyköping spelar mot Huddinge ikväll.
 Bart: Javisst, hockey är kul! När börjar det?
 Lasse: Klockan åtta. Följer du med?
 Bart: Ja, varför inte?

Vädret

I Sverige är SMHI (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut) expert inom prognoser för väder, vind, vatten, klimat och miljö. De ger vädervarningar och prognoser för vädret.
 Vädret är ett santalsämne för många svenskar. "Vilket vackert väder!" eller "Usch, det har regnat i en vecka nu, jag längtar efter sol!". Sverige är ett avlångt land så det finns många olika vädertyper.

UITLEG VAN DE GRAMMATICA

Positionsadverb och destinationsadverb

Mia är **uppe** på vinden.
 Hannelore kommer **upp**.

Mia is boven *op* zolder en vraagt Hannelore om *naar* boven te komen. In het Nederlands gebruiken we hiervoor een voorzetsel, in het Zweeds zijn er verschillende *adverb* (bijwoorden) die positie (*position*) of bestemming (*destination*) aangeven. Het bijbehorende *verb* maakt duidelijk welke vorm je moet gebruiken. In *gå* of *cykla* bijvoorbeeld zit beweging en richting: van de ene plaats naar de andere. *Sitta* of *vara* zijn *verb* die stilstand en locatie aangeven.

De uitleg van de grammatica is altijd in het Nederlands. De eerste keer dat een grammaticale term aan bod komt staat deze in het Nederlands, daarna wordt de Zweedse term gebruikt. Ben je even kwijt wat de vertaling is van een term, kijk dan in de lijst met grammaticale termen achter in het tekstboek.

CULTUURKADERS

Kom je verder in de cursus, dan kan cultuur ook aangeboden worden in een dialoog, leestekst of opdracht.

Ikea

Van alle Zweedse bedrijven die in het buitenland bekend zijn, is Ikea waarschijnlijk het bekendste. Het is in 1943 opgericht door Ingvar Kamprad, destijds als postorderbedrijf. De naam komt van de initialen van de eigenaar, de boerderij (Eimtareyd) en het dorp (Agunnaryd) waar hij is opgegroeid. In 1953 werd het eerste Ikea-filiaal geopend, in Älmhult. Twee jaar daarvoor was het bedrijf helemaal overgeschakeld op meubelverkoop. Al snel breidde Ikea uit naar andere landen, vaak eerst met een cataloguswinkel, waar je meubels alleen kon bekijken en ze later ergens anders kon ophalen. Het eerste filiaal in Nederland werd in 1978 in Slidrecht geopend.

Turism i Sverige

Det finns många populära tv-serier och filmer som äger rum i Sverige, till exempel *Bron*, *Wallander* eller *Midsommar*. Det finns mycket att se, bland annat natur och vackra städer. Många människor vill därför också se Sverige. Sverige är populär nu!

Sveriges huvudstad heter Stockholm. Stockholm ligger i Mälaren och det bor ungefär 965 000 människor där. Stockholm är inte Sveriges äldsta stad. Den heter Sigtuna och ligger lite norr om Stockholm. Andra storstäder är Göteborg, Malmö och Uppsala.

VERWERKINGSOPDRACHTEN

In de verwerkingsopdrachten ga je aan de slag met lezen, luisteren, grammatica en woordenschat.

2

Läs texten 'En Stockholmsutflykt'. Lees de tekst 'En Stockholmsutflykt'.

a Stryk under alla verb i texten. Onderstreep in de tekst de verb.

b Welke nieuwe vorm van het verb zie je, naast de presens en het preteritum?

c Welk hjälpverb wordt bij deze vorm gebruikt?

11

Luister naar de tekst. Welke tijden hoor je?

1 Hur mycket är klockan?

2 När börjar vi?

3 Vad är klockan?

4 Vilken tid äter vi?

5 Hur mycket är klockan?

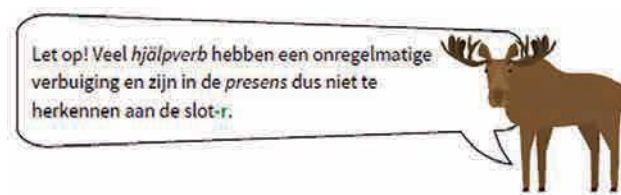
5

Titta på Simons kalender. Vad gör han och hur ofta gör han det?

Skriv meningar med: i • om • varje • varannan • vartannat

ELAND

Overall waar je in het tekstboek de eland tegenkomt, kun je iets extra's verwachten, zoals een tip, een leuk weetje bij een cultuuritem of een aanvulling op grammatica-uitleg.

Ordknút
en familj: een gezin
en släkt: een familie

ORDKNUT

Ook vind je her en der een **ordknút** (woordknoop). Het gaat hier om zogenoemde 'valse vrienden': woorden die in vorm of klank lijken op een Nederlands woord maar niet dezelfde betekenis hebben. (In deze inleiding vind je er ook een!)

Pictogrammen

In het tekstboek van *Året runt* gebruiken we de volgende pictogrammen:

- een oefening
- een luisteroefening
- een spreekoefening
- uitleg van de grammatica
- woordenschat
- materiaal of een link online

Året runt: oefenboek

Met behulp van het oefenboek train je de in het tekstboek opgedane kennis.

De hoofdstukken in het oefenboek bevatten grammaticaoefeningen en korte schrijfopdrachten die aansluiten op de stof in het tekstboek en worden gevolgd door herhalingsoefeningen over de leerstof van vorige hoofdstukken. Achter in het boek vind je ter ondersteuning een grammatica-overzicht met korte uitleg en verwijzingen naar de uitgebreide uitleg in tekstboek.

Aan het eind van elk hoofdstuk staat een woordenlijst (Z-N) met enkele oefeningen om je woordenschat te leren en uit te breiden.

Året runt: online materiaal

Op www.coutinho.nl/aretrunt vind je het online studiemateriaal bij dit boek. Dit materiaal bestaat per hoofdstuk uit:

- audiomateriaal: bij de luisteroefeningen en aanvullend de dialogen en leesteksten;
- overig materiaal bij de oefeningen: zoals afbeeldingen, of links naar liedjes uit het tekstboek (op YouTube), of genoemde websites;
- extra oefeningen: grammaticaoefeningen, woordenschatoefeningen en luisteroefeningen.

Daarnaast vind je er:

- vier kwartaaltoetsen om je kennis te testen;
- een uitgebreide woordenlijst Zweeds-Nederlands/Nederlands-Zweeds;
- de antwoorden van het tekstboek, het oefenboek en de kwartaaltoetsen;
- leuke en nuttige links;
- alle audio van de hele cursus om te downloaden.

Arret runt:

- Stuïemateriaal
 - Hoofdstukken
 - Kwarttoetsen
 - Examenform
 - Woordenlijst
 - Quiz
 - Antwoorden
- Decoratie
- Huisopdrachten

Valkommen!

Kies een onderdeel om verder te gaan.

Hoofdstukken

Kwarttoetsen

Antwoorden

Woordenlijst

Links

Stuïe downloaden

Hoofdstukken

- Stuivenwiel
- Hoofdstukken
- Verreedschetsen
- Archeologische
- Verreedschetsen
- Stuiven
- Archeologische
- Overzicht
- Samenvatting

Klara, Färdisveig, Unn

Kapitel 1 Januari

Kapitel 2 Februari

Kapitel 3 Mars

Kapitel 4 April

Kapitel 5 Maj

Klassentaal

Student

(Ursäkta,) jag har en fråga.

Vad betyder det?

Jag förstår inte.

Jag vet (inte).

Jag minns (inte).

Kan du säga det en gång till?

Hur säger man ... på svenska?

Hur skriver man ...?

Hur uttalar man ...?

Det är lätt/svårt!

Mag ik iets vragen? (Letterlijk:
(Sorry/pardon,) ik heb een vraag.)

Wat betekent dat?

Ik begrijp het niet.

Ik weet het (niet).

Ik kan het me (niet) herinneren.

Kun je dat nog een keer zeggen?

Hoe zeg je ... in het Zweeds?

Hoe schrijf je ...?

Hoe spreek je ... uit?

Dat is gemakkelijk/moeilijk!

Lärare

Vi börjar på sidan 3.

Arbeta i par.

Läs texten (högt).

Lyssna på texten.

Vi fortsätter med övningen.

Finns det frågor?

Förstår du/ni?

Kan du svara på frågan?

Vem vet?

Det är rätt/fel.

Det stämmer (inte).

Mycket bra!

Bra jobbat!

We beginnen op pagina 3.

Werk in tweetallen.

Lees de tekst (hardop).

Luister naar de tekst.

We gaan verder met de oefening.

Zijn er vragen?

Begrijp(en) je/jullie dit?

Kun je antwoorden op de vraag?

Wie weet het?

Dat is correct/fout.

Dat klopt (niet).

Heel goed!

Goed gewerkt!

Klara, färdiga ... Uttal!

Klaar voor de start? Je gaat Zweeds leren, en daar wil je graag nú mee beginnen. Een hoofdstuk doornemen met theorie over de correcte uitspraak van de Zweedse taal is misschien niet de vliegende start die je daarbij in gedachten hebt, maar het is wel een belangrijke basis om de taal echt goed te leren spreken en begrijpen. Daarom toch eerst uitleg en oefeningen over de uitspraak voordat je verder gaat met woorden en zinnen leren. Want van een goede uitspraak heb je **året runt**, het hele jaar door, plezier.

In dit voorbereidende hoofdstuk leer je:

- de uitspraak van de letters van het Zweedse alfabet;
- het belang van lange klinkers en lange medeklinkers;
- het belang van harde en zachte klinkers;
- de uitspraak van verschillende lettercombinaties;
- waar de klemtoon in een woord ligt.

In overleg met je docent kun je ervoor kiezen om de onderdelen in dit hoofdstuk niet allemaal eerst door te nemen voor je met het eerste hoofdstuk begint, maar er een onderdeel bij te pakken als het in de les aan de orde is. Neem in elk geval de onderdelen **Alfabetet** en **Lång eller kort?** door voor je met hoofdstuk 1 begint.

Alfabetet Het alfabet

Het Zweedse alfabet kent 29 letters. De eerste 26 zijn gelijk aan het Nederlandse alfabet, daarna volgen drie extra letters: de **Å**, **Ä** en **Ö**. In Zweedse woordenboeken wordt deze volgorde ook aangehouden: de **Å** vind je niet bij de A, maar na de Z.

1

Lyssna på alfabetet. Luister naar het alfabet.

- a Luister naar de Zweedse uitspraak van het alfabet. Wat valt je op? Welke letters worden anders uitgesproken dan je had verwacht?

- b Lyssna en gång till och säg efter. Luister nogmaals en zeg na.

A – B – C – D – E – F – G – H – I – J – K – L – M – N – O –
P – Q – R – S – T – U – V – W – X – Y – Z – Å – Ä – Ö

2

Hur stavas det? Hoe spel je dat?

Wat is je naam? Of je achternaam? In welke straat en plaats woon je? Wie is je favoriete zanger of acteur, welke film vind je goed? Welk restaurant of pretpark vind je fantastisch? Oefen met de hele groep en spel voor elkaar om beurten hardop een woord met de letters van het Zweedse alfabet.

Lång eller kort? Lang of kort?

Vaak wordt gezegd dat Zweeds een zangerige taal is, een soort ‘Italiaans van het Noorden’. Dat klopt, maar dat komt niet zozeer door een verschil in toonhoogte of klemtoon op bepaalde woorden, zoals soms wordt gedacht, maar vooral door de extra lengte die wordt ‘toegekend’ aan lange klinkers (*vokaler*) en lange medeklinkers (*konsonanter*).

Een belangrijke uitspraakregel in de Zweedse taal is: in een beklemtoonde lettergreep zit altijd óf een lange klinker, óf een lange medeklinker.

Lang

Een klinker is lang als hij wordt gevolgd door één medeklinker of juist door geen enkele. Kijk naar de voorbeelden.

Exempel – Voorbeelden:

fru (echtgenote)	fruuuu
ful (lelijk)	fuuuul
be (verzoeken)	beeee
ben (been)	beeeen
rida (paardrijden)	riiida
polis (politie)	poliiis

Kort

Wordt een klinker direct gevolgd door meer dan één medeklinker, dan is hij kort en is het juist de medeklinkergroep die langer wordt aangehouden. Kijk naar de voorbeelden.

Exempel – Voorbeelden:

hall (hal)	hallll
kaffe (koffie)	kaffffe
sommar (zomer)	sommmmar
restaurang (restaurant)	restaurangng
blanda ¹ (mengen)	blannnnda
papper (papier)	papppper
matte (wiskunde)	matttte
backe ² (helling)	bakkkke

¹) Als een medeklinkergroep uit verschillende klanken bestaat, houd je de eerste klank lang aan.

²) Een dubbele k wordt in het Zweeds altijd geschreven als ck.

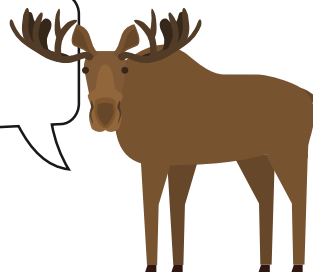
Je zult merken dat sommige medeklinkers gemakkelijker lang aan te houden zijn dan andere. Hoe houd je een *b*, *d*, *k*, *p* of *t* lang aan? Dat is eigenlijk onmogelijk! Probeer om zulke klanken even vast te houden voor je ze ‘vrijlaat’ door een kleine pauze in te lassen: [top...pen](#), [mat...te](#), [bak...ke](#). Overdrijf, zeker in het begin, de lengte van de lange klank. In Zweedse oren zul je een lange klank eerder te kort dan te lang aanhouden. Als de uitspraak van lange klanken eenmaal automatisch gaat, kun je altijd nog wat gas terugnemen.

Vokaler Klinkers

Spreek voor jezelf een aantal keer de volgende klinkercombinaties uit en overdrijf je uitspraak van de verschillende klanken flink:

- ie – aa;
- ie – oe;
- oe –aa.

Letters tussen vierkante haken []
geven de uitspraak van de klank
of het woord aan.

Als je de uitspraak overdrijft, voel je misschien wel dat elke klank een eigen plek in je mond heeft. Bij de [ie] zit je tong hoog voor in je mond, bij de [aa] helemaal onderin en bij de [oe] zit je tong hoog achter in je mond. Als je van elk van de klanken een denkbeeldig lijntje trekt naar de andere twee, krijg je een driehoek (zie figuur 1). Binnen die driehoek passen alle andere klinkers die je kunt tegenkomen.

In de uitspraak van het Nederlands hebben we de neiging om een beetje lui te articuleren. Als je de bovenstaande drie klanken zou moeten uitspreken zonder dat iemand je mond mag zien bewegen, heb je waarschijnlijk alleen bij de [oe] een beetje moeite. De rest gaat prima. In het Zweeds heb je er echter veel profijt van als je de spieren rond en in je mond iets harder aan het werk zet. Als je de uitspraak van elke klinker iets overdrijft, klink je al snel een stuk Zweedser.

De klinkerdriehoek biedt een handig kader om de uitspraak van de andere klinkers uit te leggen, ook de niet-Nederlandse klinkers *å*, *ä* en *ö*.